Ч. 33 (11.001). Львів, субота 12. лютого 1927. Poosztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

11.000.

Львів, 11. лютого 1927 р.

Вчора наш орган дійшов до 11-тисячного числа від хвилі своєї появи під назвою „Діло". В цю суму чисел, в цей білянс нашого органу не входять ті числа, що в рр. 1920—1922 були видавані під іншими назвами („Громадська Думка", „Українська Думка", „Український Вістник", „Громадський Вістник" і „Свобода"). Колиб і їх втягнути в той загальний білянс видавництва нашого органу, а можна це зробити з повним правом, то требаб побільшити ту загальну суму виданих чисел майже цілою тисячкою.

Та тримаймося тільки круглого сумаричного числа 11.000, яке вчора осягнув наш орган під своєю основною назвою.

„Діло" засновано 1. ст. ст. січня (14. н. ст.) 1880 — так що в січні 1930 припадає 50-ліття існування нашого органу. В початках „Діло" появлялося два рази в тижні, згодом три рази тижнево, а від 14 (1 по ст. ст.) січня 1888 р. стало щоденником. За рік, в дні 14. січня 1928 припадає сорокліття нашого органу яко щоденника.

„Діло" — це перший український щоденник на всій українській і чужинній території, в Наддністрянській і Наддніпрянській Україні, в Европі й Америці. В теперішньому часі „Діло" є найстаршим щоденником і взагалі періодичним органом на всіх українських землях — не рахуючи зледащілої і здиденної, колись урядової, а тепер „ленної" „Газети Львовскої".

11 тисяч чисел, близьке 50-ліття від оснування „Діла" і ще ближче 40-ліття від його переміни на денник — ось три точки, що — так скавтиб — зафіксовують ролю й значіння нашого органу в українському громадянстві, в процесі його новітнього історичного ходу, в розвитку української національно-політичної думки.

Вже сама назва нашого органу була в самих початках його програмою, найсутнішим і найзрозумілішим кличем. „Діло" протиставлено „Слову" Б. Дідицького і всього москвофільського табору, слову, навіть більше! — пустословству і пустомельству про „єдін русскій народ", про підпорядкування великій русскій культурі, про опіку і всесильність царської Росії. А в тих часах москвофільський табор монопольно панував над умами і серцями зневіреного у власні сили галицького громадянства. „Діло" в плятформу своєї діяльности поклало працю, творчу, культурно-духову й матеріяльно-органічну на народній основі, в опертї на власні сили і власні засоби рідного громадянства. І з цього шляху наш орган не зійшов.

Діло, народнє діло лягло в основу „Діла", і всі діяльні, творчі, будуючі почини нашого громадянства не лише находили повну підтримку нашого органу, але тут на його сторінках зроджувалися проєкти, розроблювалися численні пляни, лунали підбадьоруючі поклики, зафіксовувалися осягнені здобутки. Можна з повним правом твердити, що у всіх досягненнях нашого громадянства останнього півстоліття значна доля заслуг припадає нашому органові, що був учителем і поводатором кількох поколінь, що поширював горизонт, утверджував світогляд, підтримував діяльну віру в найважчих хвилинах життя нації.

11.000 чисел! Скільки невтомної праці, скільки важкого труду, скільки крови власного серця і любови та посвяти для святої справи, для великої ідеї, кристалізації і всебічного подвигнення нації мусіли на протязі довгих десяток літ віддавати ті, яких пересічний громадянин уважав життєвими неудачниками. Скільки імен, великих і малих, признаних і непризнаних, відомих і забутих — пересунулося на сторінках „Діла"! А всі вони, часто поборюючи безчисленні перепони, в невідрадних життєвих умовах, надроблюючи останками сил, з розбитою душею і пірваними нервами, здавлюючи свій жаль до світа і до людей, серед бурі і хуртовини, стояли на призначеному їм становищі, високо тримаючи народній прапор.

Могутні й непереможні сили нераз наставали на існування нашого органу, одначе все зустрічали приготований відпір. В початках „Діло" мусіло поборювати нехіть власного громадянства, репрезентованого його відсталою інтелігенцією, опісля проти нього єдналися вершки всесильної касти, витворюючи гуртки, групи і навіть партії, що змагали до того, аби „зректися шумного знамени народнього ідеалу", репрезентованого „Ділом". Наш орган поборювали безпощадно не лише чужі, але й свої. Поляки добачували в ньому „гайдамацтво", „свої" — сепаратизм і „польську інтригу", москалі — мазепинство і „австрійську інтригу". В р. 1914 першим ділом окупаційної царської влади було розгромити „Діло", в р. 1918 першим завданням польського ген. Розвадовського було розторощити наш орган. На протязі цілого 1919 р. заінстальована у Сх. Галичині польська влада арештувала наш орган, не дозволяючи спершу зовсім на його появу, а в 1920 р. і наступних на всякі підмінки. Довгі роки переходив наш орган через горнило найбільш рафінованих мук, а й нині давить його вантаж польської цензури. А скільки докорів і дошкульностей приходилось переносити таки від власного громадянства. А й нині, чи не вдаряє в нас таран органчиків різних українських і псевдоукраїнських партій, які залюбки висмівають плятформу власних сил, тужливо задивлені в чужі приманчиві міражі.

Але ми, не зважаючи на всі перепони, не зійдемо з нашої первісної й основної плятформи, не знизимо прапора перед ніякою силою, бо нашим змаганням зміцнити власні сили, насталити міць власного громадянства, видобути всі фізичні і культурні вартости українського народу і зробити їх рішаючими у великій грі за життя і розвиток великої нації.

За рік святкуватимемо 40-ліття існування „Діла", як щоденника, найстаршого українського щоденника в цілому світі. Повинно воно бути не лише нашим святом, але святом всього українського громадянства обох півкуль. Нашим єдиним бажанням було би, щоби в зрозумінні ваги і значіння української преси взагалі, а „Діла" зокрема, моральною і матеріяльною підтримкою дано нам спроможність сповняти наше важке завдання в кращих умовах, як досі. А те наше бажання буде здійснене в першу чергу тоді, коли число передплатників зросте так, що зможемо вийти з теперішнього тісного і вузького 4-сторінкового обєму. В тому заангажована честь нашого громадянства, а головно його інтелігенції.

Куди вітер віє...

Про т. зв. українофільський курс.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 9. лютого 1927.

Те, що внутрішня польська національна політика від половини травня 1926 року є на ділі та сама, якою була перед тим речинцем, красві читачі „Діла" знають краще, ніж його замісцеві кореспонденти. Говориться у Варшаві про „національні меншости" більше, ніж колинебудь, навіть пишеться і то не лише по часописах, але й іноді в красномовних обіжниках, а проте всім відомо, що вітер із мляскання достойних столичних язиків не дійшов іще туди, де царить воля „кресових" старостів і — „народових організацій". Що більше: тут і там навіть старости змінилися, бачимо між ними й соціялістів, а проте українське життя все ще приневолене плисти тим самим річищем, в яке зіпхнули його й твердими гатями обставили всі „передтравневі" правителі, з Морачевським I. і Вітосом III. включно.

Але грубою помилкою було би не придавати згаданому псевдоукраїнофільському вітрові варшавських урядових і півурядових кол ніякого значіння. І колиб навіть погодитися з послом Павлом Васильчуком, який без обиняків заявив у своїй останній великій промові зі соймової трибуни, що єдина ціль того вітру — замазати очі, то виринає ще питання: кому і нащо це саме нині так настирливо Варшаві потрібне. Не слід давати відповідь на ці запити занадто поквапно, ані теж вдоволятися загальниковим словом „закордон". Правильну відповідь — на нашу думку — можна найти після докладного стеження за всіма нюансами того ніби — українофільського порушення на варшавському ґрунті, а діло вартне заходу: настільки цікавими є ці нюанси і такою цікавою вийде недвозначна відповідь.

Обмежимося покищо до перечислення кількох моментів із останніх двох лише тижнів. 27-го січня, підчас ген. бюджетової дебати, виступив — як згадано вже — пос. П. Васильчук з великою політичною промовою, переданою своєчасно (дарма що у змісті) в „Ділі". Ця промова своїм характером, себто ідеольогічним стрижнем, ні в чому не ріжнилася від анальогічних попередніх промов, себто яскраво підкреслювала самостійницькі змагання українського народу, його положення під Польщею та його відношення до польської державности. Того рода промови були до цього часу офіціяльною польською пресою характеризовані як протидержавні демонстрації, або зовсім промовчувані. Тимчасом тепер ось що проголосила „Епока", орган президії Ради міністрів, у коментарях до звіту з даного соймового засідання.

> До поважних промов треба зарахувати передусім повну щирого патосу енунціяцію посла Павла Васильчука. Промовець дав сильний вислів змаганням (аспіраціям) українського народу і торкнувся найглибших струн, які в польських душах, памятаючих геройські змагання народу до самостійности, мусять відбитись невмовкаючим відгуком. — („Епока" з 28. I. „Речі поважні и веселі.)

— А внизу, у звіті, передано майже *per extenso* промову українського посла. Річ ясна, що таке становище — хоч і не офіціяльне а проте офіціяльного часопису — викликало велику констернацію, яка негайно таки відбилася на сторінках кількох варшавських газет. М. и. енпеерівський „Глос Цодзєнни" присвятив тій апострофі „Епоки" цілу спеціяльну передову статтю під обуреним наголовком „Що це має значити?!", у якій домагається від уряду дисциплінарної кари на редакторів „Епоки", щоби

> відучити (їх) від торочення похвал на адресу тих, які демонстративно підносять голову проти одностайности і цілости Річипосполитої. В противному разі відкривається широке поле до найбільше фантастичних здогадів і підозрінь, від яких ми воліли би бути як найдальше. („Глос Цодз." з 29. I.)

Зі ще гострішим „доносом" на редакцію „Епоки" виступила на слідуючий день перед урядом „Ржечпосполіта", так, наче би тут справді діло було у промаху редакції. Адже смішно булоб і думати, що на такий виступ і в такій справі головний редактор „Епоки" позволив собі самовільно, без порозуміння, з ким слід, та ще й підписався своїми ініціялами під такою ризиковною статтейкою. Колиж хто й уважав цей виступ випадковим, то цю гіпотезу звалив зараз таки другий півурядовий орган, у якому, що правда, частенько друкується щось таке, що потім уряд спростовує чи відкликає, та який проте у такій даній справі, реферованій у такій формі, не проявив би власної, цілком самостійної ініціятиви. Маємо на увазі голосну статтю „Глосу Правди" п. н. „За дверми завтрішнього дня" (з 30. січня), про яку „Діло" писало вже в окре-

мій передовиці („За завтрішній день", ч. 25 з 3. II.). Там уже кажеться ні про що інше, як про необхідність української суверенної держави з погляду інтересів світової демократії й европейського мира, — крізь які — в статті п. Стпічинського — прозоро проглядають інтереси... польської закордонної політики.

Кілька днів пізніше стрінулися ми знову зі знаменними виступами чільних представників урядових партій на сойовому терені. І так б. міністр посол Домбський, голова одної з головних підпор уряду марш. Пілсудського у соймі, „Строніцтва Хлопского", підчас самої таки дебати над видачею білоруських послів (4. II.) обурювався на „поліційне становище" ендецького референта відносно національних меншостей і дипльоматично, але виразно висловив свій погляд, що уряд стоїть на іншому становищі та свій великий жаль з приводу ствердження референтом, що одна третина Польщі стоїть у полумені, і що держава має у себе напоготові сто тисяч повстанців: це, мовляв, для закордонної політики Польщі просто фатально... А слідуючого дня, 5. лютого, у дебаті над бюджетом міністерства внутрішніх справ, пос. Косцялковський, голова „Клюбу Праці", мікроскопійної партії", яка проте є єдиною у соймі партією наскрізь урядовою, виголосив довжезну промову, оперту на цитаті з відозви Пілсудського з 1919 р. про „Богом і людьми забуту країну",— лятнуючи, не лише дотеперішній, але сучасний режим на українських і білоруських землях та — всім змістом промови — декляруючи (від кого ?) симпаті, українському й білоруському народам *etc.* Безумовно, що підложем, на якому виквітла ця промова, був „*Katzenjammer*" після попереднього дня: вряґування престіжу уряду, заангажованого в афері з арештуванням посла з вини п. Мейштовича, виключними голосами правиці, св жий завдяки цьому розкол у „Клюбі Праці" (сецесія посла Хомінського), нове, цілком безпотрібне, від штовхнення ППС. — усе це казало урядові і його моральним підпорам мерщій якось затерти надзвичайно немиле (висловлюючись дуже скромно) враження назовні і в себе самих. А всеж — і ці два виступи є радше послідовними звенами у ланцюху надзвичайно знаменних проявів, що мають один підклад і ведуть до одної ціли.

До таких проявів належить м. ін. манифестаційна участь високих осіб із офіціяльного і півофіціяльного польського світа на всіх святах чи вечірках української кольонії у Варшаві, при чому прізвища та офіціяльне становище деяких таких осіб (нпр. міністрів чи старшин ґенер. штабу) цілком виключає випадковість їх присутности та її чисто куртуазійний характер.

До таких знаменних проявів належать вкінці деякі призначення з останнього часу, які на перший погляд не мають нічого — або дуже мало — спільного з українською справою, а які проте є подіями у польському державному життю великого значіння, подіями, які мусять звернути на себе найсильнішу увагу українських політичних чинників в першу міру, а дальше всього українського громадянства. Таким призначенням є нпр. покликання кілька днів тому на становище начальника Східного Виділу у міністерстві закордонних справ п. Т. Голувка.

Про це призначення, польські голоси про нього, та й кілька наших уваг на цю тему й у звязку з наведеними моментами — у завтрішньому числі.

І. Кедрин.

„Общественное событіе."

Російська еміґрація про українську справу.

„Общественнымъ событемъ" називає орган Мілюкова, париські „Последнія Новости", виклад проф. В. А. Мякотина в Празі та в Парижі на тему „Украинскій вопросъ въ свѣтѣ русской революціи". На тему того викладу містить названий орган аж обмистову передовицю, в якій твердить з жахом, що останніми часами стали всі українці завзятими противниками Москви, засліпленими національними шовіністами, що й чути не хочуть про якунебудь „культурну автономію", а визнають лише незалежну, соборну українську державу.

Орган Мілюкова находить навіть причину цих теперішніх настроїв, що опанували всю без ріжниці українську еміграцію, та що мають своїх визнавців і на Україні. Нівна це причина, але всеж п. Мілюков і його орган щасливі, бо хочуть в неї повірити. Ось і вона:

„Тепер, коли більшовицька влада в Москві хилиться до упадку і ліквідації, українці вважають дуже своєчасним піднести тон і підвищити свої домагання. Правду кажучи, то в тій свідомости ліквідації заключається весь секрет особливої непримиримости, яку виявляють останніми часами не одні лише українці, але й інші національности СРСР. Між ними помітно оживились надії використати момент можливої хуртовини в Москві для нових спроб повного відділення від Росії".

Медвідь ще живий, а російські еміґранти вже ділять його скіру, але так штучно, щоб ціла вона попала виключно в їх руки. Нерал і не два твердині вони, що ось-ось більшовики покотяться в пропасть, і не раз і не два турбувались вже — зокремаж тбор Мілюкова — тим, як поступити в такому випадку з українцями. Нічого дивного, що в кожний момент їх скріплених патріотичних, російськоімперіялістичних судорогів вони все, вглядаючи дійсности в віч, мусіли стрічатись з українською небезпекою в формі з дня на день зростаючого політичного „сепаратизму" українців і інших народів був. російської імперії. Вони дуже бажалиб, щоби українців вбрати в шори „культурної автономії", якою рано поблагословили би і Мілюков і Мякотін українців, але лише на еміґрації, а тим, якби — що не дай Господи — пани Мілюкови дійшли на праву до влади, то зумілиб поставити й „автономію" в площину компетенції „учредітельнаво собранія". Знаємо це прекрасно з недавно минулої практики. Не прогули ще безповоротно дні хуртовини на нашій території та не засклепилися ще також рани в ковив пут, як ми давила Москва Україну. Не згинули й спомини, сумні спомини, московські пошани для переяславського договору. Вони відживили з революцією та унагляднили в ю незбагнуту пропасть як московської так і польської перфідії та віроломности. Не затерлися і спомини про політику Мілюкова до українців з того часу, коли він в тимчасовому російському уряді займав у перших часах великої революції становище міністра закордонних справ. Невже ті пани, зредуковані кермачі російського імперіялізму, нині республиканько-демократичним миром мазаного, думають що тепер хто небудь споміж українців повірить в їх добру волю безсторонно вирішити з користю для обох народів московсько-український спір? Невже вони думають, що мають нині яке небудь право рішати його десь там на брюках Парижу, чи Праги? Не вони, хто інший рішить цей спір, хто інший візьметься за його поладнання, все одно як: мечем, чи мирним зговоренням. Історична справедливість мусить дістати своє заспокоєння. І дістане його. Ми всі в те віримо. А це для нас найважніше. В Мілюкова й М... на нема віри в їх волю, в їх ... для відреставрування давної російської імперії і тому вони ... без значіння та впливу на по... віть власної батьківщини, так ... турбуються українським пит...

Гороїжаться! І вже нині ... жують мечем, цілком так як ... ська шляхта шабелькою. ... же Мілюков у дискусії над ре... том Мякотіна у Парижі ні б... ні менше, а ось яку злобно-те... ційну фразу по адресі україн...

„Ми не відмовляємо українцям ... на називання(!) себе народом; ми н... раємося кулями перервати процес ... витку народу і не хочемо перешка... його природному дозріванню (!). ... гаючи кожний свою свободу, ми х... йти рука в руку. Не ми наступаємо ... товимося (?) до ворожих ділань, а... на наш примирюючий заклик відп... ють: „Вже пізно!" і це направду ... допровадити до куль. — Не ми гото... для вас, а ви, українці, готовите для ... кулі! Межі нашого примирюючого р... лження ви майже досягнули. Лякаємо, що досягнете її цілком!"

Ось вам і та московська гіпо... зія, ось ця пилатівська тактик... відношенні до українців! „Не хо... те, мовляв, культурної автон... (в Парижі та Празі!) у виді ф... мальної федерації, не хочете ... на службу нам, то дістанете ку... Ніхто інший а пан Мілюков тов... за час своєї еміграції уже кіл... років по Прагах і Парижах зі с... ми перестарілими концепціями р... вязки української проблеми н... еміграції. Ніхто інший а він про... кував тими концепціями всіх укр... їнців без огляду на те, до яких п... літичних таборів вони не належ... либ. — Так! За пізно, панове, ім... періялістичні республиканці, рішилися ви йти на концепцію спе... дійованої вами т. зв. федерації від... носно українців. Ви, що говорит... на сторінках тогож органу: н... одній сторінці про культурну авто... номію, на другій про федерацію... а на третій про „цитаделю" Собор... ної України в Подєбрадах, де зве... українських еміґрантів „русским... ем грантами", „говорящими на укр... инскомъ нарѣчіи". Так, договори... лись ви до федерації з „укра... скимъ нарѣчіемъ" і з правом укр... їнців на назву „українців". До то... маєте відвагу по пилатськи скл... дати на українців вину за евент... альне кровопролиття, за кулі, й ... меч, що рішатиме в остаточ...

Д-Р ІВАН КУРОВЕЦЬ. 4)

З подорожі до Італії.

Мистецтво Фльоренції. — Оглядини Риму. — Рух, чистота, краса. — Княжичне старовина і наша школа. — Чар парків.

Маючи на оглядини Фльоренції в моїй подорожній програмі один день, оглянув я все що найбільше зарте в мистецтві, як славний собор, баптистерію, палату урядів (*palazzo degli Uffici*). Палата ця лучиться криптою галерією з Паляццо Піті, по другім боці ріки Арно. Обі ці палати містять у собі найбільші і найбогатіші на світі галерії образів. Старинних різьб, статуй і всіляких памятників мистецтва нагромаджено тут таку силу, що треба би кілька днів і більше, щоби це все основніше оглянути, — ще й трохи на мистецтві розумітися. Не мав я одначе ні богато часу, ні такого знання мистецтва, тому за кілька годин перейшов через ці палати. Та вже від того, що бачив, від безлічі вражінь і краси мистецьких творів був цілком оголомшений і близький омління. Тут рай і школа для студій для всіх адептів мистецтва.

Оглянувши ці скарби, olukав я, ор помочі пляну по місті, оглядав старі і нові палати, порівнував, ходив по широкім гарнім бульварі вздовж ріки Арно, яка зовсім не достроюється до гарного чарівного міста його околиці. Арно — брудна, вонюча ріка, в якій виводяться літом міліони всіляких мух, комарів, москітів, які вночі немилосердно докучають, кусають, спричиняють болючі викиди і не дають спати. Покусаний на цілім тілі, особливо на лици, руках і ногах, виснажений безсонністю і хорий поїхав я з цього гарного міста до Риму через один великий город повний помаранчевих і цитринових гаїв, виноградників, серед гарних і оригінальних апенінських гір. Їдучи цими садами, згадав я великого поета, який захоплений красою цієї країни написав „*Kennst du das Land, wo die Zitronen blühen...*"

Пізно вночі приїхав я в Рим, столицю колишньої світової римської імперії, столицю Ватикану і теперішньої Італії, царства Мусолінія і фашистів. Українського Пансіону Онацького не найшов і мусів нічлег провести в дуже панській дільниці Людовісі в дорогім німецьким готелі „Вікторія" по сусідстві Корсо д' Італія і парку Монте-Пінчіо. Маючи лише 4—5 днів у програмі на звидження Риму, уладив я собі за такий час вночі програму на весь час побуту в Римі, щоби побачити те, що доконче треба: церков св. Петра, Ватикан, ватиканські музеї, старий і новий Рим, парки на Монте Пінчіо і віллі Боргезе й околицю вранці від 7—9 і від 5—7 вечером.

Відповідно до складеної програми, при помочі пляну Риму, фіякрів, авта, трамваїв, а де треба пішки, старався я побачити все цікаве, в такім короткім часі, що й мої вражіння можуть бути не дуже вірні і стислі. Бо щоби оглянути цілий Рим, на це треба кілька тижнів, ба і місяців. Мої вражіння тільки загальні.

Рим, такий як сьогодні, це велике світове місто, не то що. Віденьпід теперішню пору; — рух автомобілевий і коловий, величанський і перейти вулицю без неб зпеки життя, важко, що я досвідчив на собі. — Будівельний рух у середині міста і на периферіях великий; в очах ростуть великі камяниці, палати, йдуть розкопи каналів, а все це уміють тут робити так гарно і чисто, що комунікація нічим не спинена, все зашальоване, ні одна порошинка не впаде тобі на голову і не наковтаєшся пороху. Місто чисте, гарне, народ роботящий, живий, життя кипить скрізь. Бачив я торговицю близько двірця, усе там можна дістати, а яке життя: рух, крик, вереск, захвалювання своїх товарів!

Попри щоденне життя на вулиці, в міжчасі звиджування музеїв, палат, старовини, старався я побачити те велике в Римі, що тягне чужинця до себе, а це велика площа з старинним обеліском на середині перед церквою св. Петра. Церква величанська на 56 м. робить на перший погляд вражіння, без огляду на свою величину, щось малого, гармонійного, мистецького; і своїми бічними навами повна гарних каплиць, образів великих мистців, далі величавих памятників пап, а все це достроєне до одної мистецької цілости, одного великого церковного музею. Хоча щодня богато народу звиджує церкву поодинокими чи гуртками, під проводом провідників світських і духовних, то все це тут губиться.

З великим зацікавленням слідив та оглядав я ряди величавих памятників пап ріжних часів. Це гарні, мужні, інтелігентні, енергійні обличча, переважно з замашистими вусами і бородами; це не постаті аскетичних висохлих монахів, а грімких людей, які, коли їм треба було, ширили владу церкви мечем і рукою, а в часах Ренесансу і раньше зробили чимало для загальної культури, науки, мистецтва, з ерегли архитвори старинного мистецтва, старої грецької та римської літератури. Великий ватиканський музей і бібліотека. це ідейна робота ...

ъистанції волю історичного правосудця? Хіба не годиться вам відіграватн на склоні вашої політичної діяльности і на склоні літ ваших ролі політичних безвідповідальників.

* * *

Та вернімо до ядра „общественного события", до самого викладу В. Мякотина. Вся його істота заключалася в тому, щоби доказати, „що в спробах збудувати українську незалежну державу українські політики не найшли потрібної підтримки в народі". Вслід за тим доходить Мякотин до висновку, що самостійна Україна не потрібна ні для самих українців ні тим більше для москалів. Що ця остання частина висновку для Мякотина і Мілюкова цілком льогічна, про те ми нераз мали нагоду переконатися і переконує нас у тому сам виклад Мякотина. Якже він, референт, підходить конкретно до розвязки української проблеми? Дуже просто! — *à la* д-р Глушкевич до деякої міри в свому інтерв'ю у львівському „Слові польскім". Він нібито перестерігає всіх перед погубними наслідками протиставлення російського шовінізму українському і каже:

„Російська культура (цитуємо за „Последними Новостями") є загальне добро, спільний продукт спільної творчости великоросів, українців і інших народів Росії. Права української мови і самостійної української культури можна здійснювати без нищення спільної цілости, в федеративному будівництві частин. Така Україна буде незмірно сильнішою від тої, яка наразить себе на вічну, виснажуючу і руйнуючу боротьбу з Московщиною, хочби й найшла в тій боротьбі підтримку в „друзів з культурного заходу".

Ось вам і вся та пересіз. Те саме, що ми вище писали. Очевидно, що ще раз повторятися не будемо. Додамо до того тільки одно. В дискусії над виголошеним рефератом присутні українці рішили не брати участи. І зовсім слушно. Бо хоч вони участь у дискусії над виголошуваними рефератами Мілюкова про ту саму справу, але його в нічому не переконали. Бож годі переконати в неслушности підходу до справи російського націоналіста, хочби він був не знати яким ліберальним. Бо чим ріжниться, скажім, психіка Мілюкова від психіки такого ультраліберала в національних справах як наприклад небіщик Ленін? Цей же проголосив „самоопредѣленіе вплоть до отдѣленія", а що з нього зробив на практиці? Чому мав би бути інший Мілюков, рідний син того самого, що Ленін, московського народу і з такою самою психічною конструкцією, хоч з меншим політичним талантом?

Що обставину пояснює орган Мілюкова ось як:

„Мякотин, один з немногих российских ученых, якому навіть найзавзятіші сам... [illegible] не можуть відмовити знання справи, а — по більшій части не можуть з ним навіть рівнятися в тому відношенні. Цим, між іншим, треба пояснювати обставину, що противники поглядів Мякотина серед українців могли протиставити йому лише ухилення від дискусії — в виді бойкоту або торжественних сесій, які ніяк не могли служити за доказ їх правоти".

Що ж? Блаженні віруючі! Нехайже вірять, що воно так! Чомуж в такому разі Мілюков говорив аж про кулі? Хібаж не може бути розмови кулями за неправе діло!!

* * *

З польської преси звернув увагу на те „общественное событие" старенький орган польської консерви, краківський „Час". Дуже йому припали до вподоби розумування Мякотіна і тому радить щиро полякам призадуматися глибоко над порушеними Мякотіном справами.

е. м.

Мартирольогія української школи.

Польська політика є шкільній ділянці.

II.

Збираючи разом ті події, які у нас довершились від р. 1919, згадаю на першім хронольогічнім порядку, що Польща, займаючи наші українські землі під свою владу, трубила тоді по всьому світі, що надасть нам широку територіяльну автономію, яка ріжнитись буде майже державній незалежности. Спеціяльно щодо шкільництва ухвалив небавом варшавський сойм, що воно належатиме до воєвідських соймиків, у яких обі сторони (українська й польська) рішалиб самостійно про свої діла. Рай — тай годі! Одначе ми, навчені давнішими досвідами, не вірили в ті обіцянки. Не згадуючи вже про трактати і торжественні, заприсяжені приречення в давній Польщі — в нашій живій памяти були події з недавних літ, коли то наші сусіди в прикрих для них хвилях в революційних роках 1831, 1848 і 1863 — виносили до нас величні клични: „*Wolni z wolnymi, równi z równymi*", а коли гроза минула, то слали нам згорда слова: „*Niema Rusi, tu Polska!*" Так уважали ми й нові польські обіцянки лиш політичним маневром до прилучення українських земель до Польщі. В тому переконанні утверджувало нас поведення Поляків супроти українського населення при займанні нашої землі: військові реквізиції, масові вязнення, нищення всього економічного й культурного добутку і т. д. — чого булиб не робили, якби справді наміряли були признати нам свободу і право. Ще більше утверджували нас в тому переконанні всі ті установи, що їх нова влада почала заводити в нашому краю. Всі вони змагали до очевидного винищення українського народу і до поширення та скріплення на його місці елементу польського. Я не буду говорити про те, що ділось у нас на інших ділянках життя а обмежуся лиш до важніщих сторінок у шкільництві.

І так була у нас за австрійської влади на чолі крайового шкільництва рада шкільна крайова. В ній мали Поляки завсіди переважаючий і рішаючий голос та використовували її для своїх польонізаційних цілей. Але все таки український нарід мав свій голос у тій раді, а саме мали ми там чотирьох автономічних заступників (трьох світських і одного духовного) з рішаючим голосом, котрі обстоювали потреби українських шкіл. Дальше мали ми кількох крайових інспекторів, що вели нагляд над частиною українських народних і середніх шкіл. Крім того мали ми в Австрії безсторонні основні шкільні закони, на котрих могли власно опиратись, а далі трибунали міністерства, сойм і парлямент, до котрих могли в тяжких справах успішно відкликуватись. Певно, що не доставало нам ще богато, але все таки мали ми змогу домагатись належних прав і не допускати бодай дуже разячих кривд.

Все те утратили ми під польською владою. Управу галицьких шкіл обняла шкільна кураторія у Львові, з якої усунено найменший слід українства. Відпали автономічні члени і полишено український нарід без ніякого заступства. Правда, полишено ще кількох давніх українських інспекторів, званих тепер візитаторами, одначе здається лиш на те, щоби могли дослужити свої літа; їм віднято остентаційно нагляд над українськими школами і приділено їх до мазурських повітів та польських шкіл, а через те відібрано їм право якогонебудь голосу в справах українського шкільництва. З другої сторони покликано до нової кураторії в більшій части людей явно неприхильних, а то й клятих ворогів для українського народу, (як Ганчак, Ясєвич, [illegible]), котрі надавали напрям самій кураторії і всьому крайовому шкільництву. І виплила звідси така аномалія, яка нині вже ніде в світі не має місця: український нарід в Галичині, творячи в краю велику більшість населення, не має — не зважаючи на гарно рекламовану польську конституцію — в управі своїх шкіл ніякого заступства і ніякого голосу!!

Але того ще не досить. Здається, що члени кураторії, люди інтелігентні, не давали ще повної волі руки в безоглядним польщенні школи в краю. Тому поставлено побіч шкільної кураторії ще „народову організацію", зложену з найзавзятіших, просто божевільних елементів, які тільки й продумували над способами безпощадного переводження в життя „народової" ідеї. Ця то організація піддавала кураторії гострі розпорядки, звернені проти українського шкільництва, вона переводила усування або переміщування немилих їй українських учителів, не здержуючися перед ніякими засобами, погрожуючи навіть при якінебудь опорі в своїй пресі кураторові і його товаришам усуненням із займаних ними становищ. Ця зухвалість мафії пішла так далеко, що викликала нераз прилюдне негодування навіть в польській суспільности. Напору „народової організації" на кураторію не заперечував і сам куратор перед нашими депутаціями, та вражений у своїй амбіції, відгрожувався нераз рішуче приводжуючи своєї незалежности від неї. Але всім було відомо, що рука тої організації тяжила сьвиреп... над ним і над цілою кураторією.

Подібні відносини рішили і по цілому краю. В кожнім повіті заведено повітову шкільну раду, [illegible] [illegible] самих поляків, а на чолі їх поставлено всюди шкільних інспекторів, вибраних з самих шовіністів. А щоби й ті люди [illegible]

ЖІНОЧИЙ КУТИК.

VI.

Як треба прати РАДІОНОМ.

Продовження з ч. 31. з 10 лютого ц. р.

Плями.

Коли білля є поплямлене кровю, то треба його спершу намочити в зимній воді і плями злегка переперати, а відтак доперва прати нормально в РАДІОНІ.

Свіжі плями з червоного вина, овочів, кави, какао і т. п. зникають по звичайнім вивареню в РАДІОНІ.

Коли плями є старі, то треба взяти дещо сильніший розчин РАДІОНУ — приблизно половину більше як нормально.

Право виключної продукції ідеального, самоперучого середника „РАДІОН" має Акційна Спілка

„SATURNIA"

у ВАРШАВІ

вул. Маршалковська ч. 138.

Ця фірма висилає даром проби і пояснення на бажання нашим читачам.

того, що в деяких наших повітах лишилося ледви кілька українських учительських сил, що остали ще з попередніх літ. А сотки наших дітей, що покінчили учительські семинарії і бажали би працювати в наших школах, мусіли оставати на бруку або тинятись по чужих сторонах, на Мазурах або в Королівстві. Метрика гр.-кат. обряду є для них проклоном, що запирає їм вступ до шкіл на рідній землі.

А що вже говорити про те, які секатури мусять переносити ті наші учителі, що ще учителюють між нашими людьми, від інспекторів і всяких доносчиків! Нераз чував я від учителів, засланих на Мазури, що їм там дуже прикро не чути рідної мови і не мати свого богослуження, але мають бодай спокій, що ніхто на них злобно не чигає і не йде з лукавими доносами.

В тих препоганих відносинах манено нас ще надією, що сойм видасть шкільні закони, які впорядкують ті справи. З тою метою зложено по довшім вижиданні окрему комісію, до котрої — на диво! — не покликано зовсім заступників т. зв. національних меншостей. Значить — над уложенням законів для нас раджено без нас! І вийшли з тої кухні закони, що були наругою зі всякої правди і справедливости, бо ними позбавлено нас у шкільній области всяких прав. А коли полишено ще деякі ніби кращі позори, прим. шкільний плебісціт, що давав народові право вибирати собі по власній волі викладову мову в школі, то був це чистий обман, — бож заховано за пазухою засіб, котрий забезпечував вповні нахабні польські наміри. А тим засобом була ославлена галицька адміністрація, що мала у нас вже здавна добру вправу, вивертати всі закони горі дном. Так сталося, що хоч новий закон признавав полякам уже богато односторонніх привілеїв, як прим. польську школу для 20 польських дітей, а українську щойно для 40 українських дітей, то вжито ще всяких способів, щоби й ту дрібку признаних управнень українському народові зовсім видерти! І пішов у рух весь урядовий і неурядовий апарат: шкільні інспектори, всякі урядовці, наказні війти і їх писарі, жандармерія, народові організації і т. д. Посипалися пресії на громади, погрози для українських учителів (що будуть при некориснім висліді шкільного плебісціту перенесені), підступні обманства, безличні фальшування декларацій і т. п. [illegible] — такі шахрайства, котрими кожна чесна суспільність і правова держава повинна мерзитись. А наслідок тої роботи показався такий, що в безчисленних свідомих українських громадах, котрі обстоювали своє право і в яких було ледви кількоро дітей латинського обряду, вийшла школа польська або утраквістична! Всякі протести громад не мали найменшого успіху, лишилися ми, не зважаючи на закони, зовсім без прав.

Очевидно — новий устрій шкільництва має ту головну мету, щоб використати цю вигідну для поляків хвилю і перевести якнайскоріше спольщення українського народу. Але чи осягнуть поляки ту ціль? Український народ уже вповні свідомий

ких пап ріжних часів; тут зібрано велику силу архитворів з усіх ділянок мистецтва. Для звидження Ватикану та церкви посвятив я два передполудня і за кожним разом виходив по кількагодинних оглядинах сильно втомлений і оп'янілий від вражінь.

У головного входу до церкви св. Петра видніє оголошення, що для жінок вступ до церкви дозволений лише тим, що прилично, скромно одіті, а не з обнаженими руками і ногами поза дозволені границі. А проте в церкві видко їх власне в їй підкасаній тоалеті. Оголошення не помагають; я не бачив, щоби хто у вході до церкви або в середині робив відвідуючим щодо цього які перепони. Сильне вражіння робить на кожного видця старий Рим, який зберігся в ріжних частинах міста. Руїни старого Риму, подекуди ще досить добре заховані, при своїх 2000 або й більше роках, роблять сильне вражіння великою старою культурою. Кольосей, Пантеон, амфітеатр, старинні величанські терми (купелеві заведення) це щось могутнього та гарного. Оглядаючи старовину, її велику культуру на місці в її розвалинах, мистецьких творах, збережених у музеях, згадав я часи гімназійної науки, де нашу молодь мучено вісьма літами латинською і грецькою граматикою, всіма аористами, перфектами, архаїчними формами. Чи не кориснійше було би учити молодь у гімназії історії літератури класичних старих народів, а самих клясиків читати в добрім гарним перекладі в рідній мові, а решту часу обернути на вивчення модерних европейських мов?

До старинного Риму, всіх памятників, великої старинної культури гарно і симпатично достроюються величавий, гарний парк на горбі Монте Пінчіо і парк вілі Боргезе (*Villa Borghese*). Обі ці парки межують із собою і є одною великою цілостю, хоч до себе не зовсім подібні. Парк Боргезе дуже розлогий, повний сонця, площ для руханок. Дерев тут менше, переважно [illegible], воздух чудовий, сонця [illegible], для молоді тут рай. Малі, більші діти, дорослі молодці і старші мають тут досить місця на руханку, на проходи, можуть надихатися чистим воздухом і нагрітися сонцем. Парк на Монте Пінчіо є іншого типу: тут повно гарних лиственних дерев, кущів і квітів, вздовж доріг повно чудових камінних статуй славних людей з усіх ділянок науки, мистецтва і заслужених громадян для держави. [illegible] на ціле місто і [illegible] на церкву [illegible].

(Продовження буде).

своєї справи. Чуже зерно, кинене чужою школою, не прийметься в його души, — повік інший вітер, змете чуже павутиння безслідно і нарід піде нестримно своїм шляхом дальше. Одначе остане по всім тім між обома народами лиш глибоке провалля, що для будучої історії їх матиме фатальні наслідки.

Замість землі комасац'я.

(Участь і становище українців на зїзді в справі комасації).

Під повищим заголовком подали ми в 23. числі „Діла" короткі інформації про перебіг зїзду в справі комасації та меліорації селянських ґрунтів на території нинішних трьох східньо-галицьких воєвідств, який скликав окружний земський уряд у Львові. Тоді приобіцяли ми, що до справи зїзду нам прийдеться ще повернути тому, бо інформації про його перебіг не були тоді вичерпуючі. З уваги на недостачу місця не могли ми до справи повернути скорше і тому подаємо деякі доповняючі дані щойно тепер. Перш за все зазначимо, що крім вичислених у попередній статті учасників брали в тому зїзді участь ще ось які українці: інж. В. Монастирський, інжинери Василь і Теофіль Рижевські, інж. Ю. Павликовський, інж. Свірський Іван та Федецький Михайло.

Крім поданих у попередній статті забирали слово в дискусії третього дня нарад над виголошеними рефератами споміж українців ще віцепрезидент „Сільського Господаря" інж. Ю. Павликовський, директор „Землі" д-р А. Говикович та інж. В. Монастирський.

В цілій низці рефератів виголосив між іншим управитель державної рільничо-ботанічної стації у Львові д-р К. Сведерський реферат про меліорацію карпатських полонин, хоч реферат мав невлучну назву „Комасація ґрунтів у Карпатах". Референт говорив про господарську вартість полонин та про невмілу і нераціональну господарку на них. Полонини вимагають меліорації, щоб могли стати повновартними пасовисками. Меліорацію полонин переводити можна, чого доказом Швайцарія. Там меліорацію полонин почали проводити ще в 1886 р. за ініціятивою і під проводом д-ра Штеблера. Тактика наглядно доказала, що проведення успішної меліорації цілком можливе.

Щодо наших карпатських полонин то підготовчі праці до меліорації провадить, по запевненням референта, львівська державна господарсько-ботанічна стація. На його думку головною перешкодою меліорації є неупорядкований правний стан громадської власности в Карпатах. Слід тому приступити до негайної переміни спільної громадської власности на майно громади, бо щойно тоді можна буде посунути вперед справу меліорації полонин.

Спеціяльно що до цього реферату забирав голос в дискусії відпоручник Краєвого Т-ва госп. „Сільський Господар" і містоголова того Т-ва інж. Ю. Павликовський. Промовець підкреслив, що справа полонин є пекучим питанням кочби з уваги на годівлю худоби, а крім того життєвим питанням українського годівельника гуцула й бойка в девяти повітах Сх. Галичини. Дотично меліорації полонин слід з уваги на технічне її проводження провести між полонинами три природні полоси: високо бескидські полонини по долину Мізуньки з родючою почвою, положені серед мішаних лісів; високобескидські полонини в поясі Ґорґонів, від веречанського провалу на схід по долину Прута, з менше родючою почвою і накінець: високогірські полонини Чорногори, що виступають обильно на хребтах і сточищах гір при слабому розрості косодеревини.

Педольоґічні, фльористичні і стратіґрафічні умови — казав інж. Павликовський — в отсих трох полонинських полосах вимагають окремого, відмінного піклування. Покищо працює тільки одна високогірська станиця для чорногорської полонинської полоси. При меліоруванні треба попри коштовні технічні засоби використовувати також природні засоби, до яких належить між іншим сама рістня Карпат. На це д-р Сведерський не звернув належної уваги.

На думку д-ра Сведерського мельорації полонин перешкаджає неупорядкування правного стану громадських полонин. Правда! Але є крім того далеко більші перешкоди, які криє в собі теперішній стан посідання і користування полонин. Беручи на увагу площу полонин тільки в станиславівськім воєвідстві, прийдеться ствердити, що на поверх 89.000 катастр. морґів полонин до громад належить неповна 13.000 морґів, отже не ціла сема частина. Ціла публична власність обіймає на основі обчислень інж. Ю. Павликовського біля 29 проц., а приватна власність поверх 71 проц. площі. Великі власники христіяни мають біля 9 проц., жиди біля 2 проц. Малі власники христіяни мають біля 35 проц., жиди біля 17 проц., а христіянсько-жидівські спілки біля 5 процент. Разом жидівський стан посідання полонин перевищає одну пяту всеї площі полонин. Такий уклад власности вказує, що місцевий український годівельник тільки в одній третині є власником полонин, а треба знати, що тільки він може бути безпосередньо заінтересований меліорацією. Більше одної пятої полонин є в руках нерільників, що мельорацією не заінтересовані.

Статистика вигону худоби на полонини, зібрана інж. М. Хомишином у 1922 р. виказує, що місцеві годівельники селяни мусили для своєї худоби винаймати полонинське пасовиско на поверх 52 проц. загальної площі полонин. Це наглядно свідчить, що при теперішній власности полонин, половина полонинської площі є монопольним засобом експльоатації місцевого годівельника гуцула і бойка.

Тому, бажаючи розвязати успішно полонинське питання, треба, попри важну зрештою справу упорядкування громадського посідання, приступити до перевласнення полонин з рук спекулянтів у руки місцевих годівельників. Слід дати їм, або спілкам (кооперативам), ними заснованим довготермінові кредити на викупно полонин. Попри те треба між карпатськими годівельниками поширювати господарські знання, популяризувати ужитковість полонин через меліорацію, підносити культури годівлі худоби через закладання годівельних кооператив, а поплатність годівлі — поза продажею расового, на полонинах вигодованого скота — поставити на тверді основи, закладаючи молочарські кооперативи, ведені фаховими техніками.

Якиись невідомий промовець полемізував з інж. Павликовським в справі буцімто заострого вислову про експльоатацію гуцулів і бойків. Управитель рільничо-ветеринарійного виділу станиславівського воєвідства п. Будзинський заявився за творенням улішпених пасовиск, але зазначив при тім, що управа державних дібр і лісів не йде на стрічу годівельникам і навіть „Союзові годівлі гуцульського коня" в Косові, в якім зареєстровано 300 розплодових маток, не винаймила полонинського пасовиска. Референт Сведерський

приняв фахові уваги, подані в д
їх дусі доповнив свої внесення
для зїзду звернулися до інж.
ського з проханням, щоби дав
мітки про меліорацію полонин

Директор парц. Т-ва „Земл
Говикович звернув у диску
на катастрофальне положення у
селянської маси, що в 60 відс.
нездібна до самостійн го госпо
життя і примушена нуждено
на своїх клаптиках землі. Не зва
такий стан в Сх. Галичині нік
виконують т. зв. аграрну рефо
парцеляцію з повним нехтуванн
сів українського селянства так,
булоб, якби такої т. зв. аграрно
ми взагалі не було. Порушуючи
справи комасації та меліорації т
зані зі заспокоєнням земельного
нашого селянина. А вся дотепер
яльність земських урядів до тог
но зводилася, щоби наше селян
збавляти землі. Наслідком того
уряди найменше надаються на
комасації. Ці уряди богато мус
самі скасувати з того, що зроб
українське селянство не може
них ніякого довіря (провідник збо
ребиває і заявляє, що не позвол
тикувати діяльности земських
Комасація повинна належати вик
компетенції автономічних гром
установ, тобто до органів сам
вання і не може бути ведена ш
но, бо не все, що є добре для В
чи Познаня, є добре для нас і на

Третього дня нарад забирав слово
кусії також інж. Витовт Монас
ський. В своїй промові звер
увагу на трудноші пропаганди ко
між українським селянством і на тр
самої комасації. Пропаганда комас
це велика справа. — З успіхом мо
вести лише люди, що мають пов
ря між селянством. А земські уряд
го довіря чейже не мають. На том
є в Сх. Галичині вже деяка практика
ред війною вели в нас не тільки п
ганду за комасацією, але й проводи
в життя не зважаючи на величезні т
нощі, що випливали з австрійського
саційного закону — труднощі мате
ного грошевого) характеру. І всеж к
сацію перевели в нас у Підберізцях,
вилові, Вишатичах і Хишевичах. Чом
ка тоді вдалася, а тепер не вдаєт
А тому, що її переводили українськ
ко-католицькі священики при доп
вчителів та інших українських діяч
користувалися великим авторитетом у
роді. Навіть тут ствердив це реф
інж. Сежоцький, що передвоєнну ком
цію у Сх. Галичині провели діяльні гр
католицькі парохи як о. Онишкевич і

Для спопуляризування комасації тр
крім словесної пропаганди ще й дов
живих прикладів. А їх до тепер на тер
рії Сх. Галичини нема. Нема їх передов
тому, що комасація в нас звязана з вел
чезними трудношами, які комасуючі ст
чають у наших катастральних реєстр

Із викладової салі.

Пролеґомена до історії української фільософії.

(Від власного кореспондента.)

Берлин, кінець січня.

Перед кількома днями відбувся у 30-ій салі берлінського університету з доручення „Українського Наукового Інституту" виклад проф. д-ра І. Мірчука про пролеґомена до історії української фільософії. Тема викладу у нас настільки нова, що я дозволю собі подати тут його важніші гадки.

Хоч ціль і завдання фільософії загально-людські, всеж таки форма та засоби, які ведуть до тієї мети, мають національну закраску. І як з одного боку такі фільософи, як Бекон, Декарт, Ляйбніц і Кант, це творці ідей, якими вони збогатили духове життя всього людства, так з другого боку національні ріжниці між ними виринають цілком ясно й уже загально відомо, що емпіризм, це витвір англійського думання, раціоналізм — французького, а ідеалізм — німецького. Так само глибоко в народній душі треба шукати причин того явища, що англійська етика утилітаристична, а категоричний імператив Канта виріс якраз на німецькому ґрунті.

Праця конструктивного фільософа — це праця творчого мистця, який з фрагментарного матеріялу екзактних наук витворює нову цілість у стилю дійсности и коли вже у фахово-науковій праці проявляються національні своєрідности, тим більше виступають вони у фільософії, так що цілком оправдано можна говорити про німецьку, англійську, французьку, а тим самим і про українську фільософію.

Та про історію української фільософії загально поширена гадка, що така історія неможлива, бо нема таких українських фільософів, які витворилиб самостійні системи та й взагалі наша продукція з обсягу фільософії дуже незамітна. Цей сумний факт звичайно виправдується безнастанною витратою енергії українського народу на бої з хижацькими сусідами, недостатком матеріяльного добробуту, необхідного для розвитку фільософічного думання, та недостатком спокійного, самостійного державного життя. І в чужих державних організмах наш нарід був жертвою ріжних утисків з боку пануючих націй, які безпощадно здавлювали в самому зародку кожду прояву самостійного думання й кождий проблиск своєрідного культурного життя українців. Довгі віки неволі спричинили те, що ми втратили всі вищі верстви суспільности, які одні тільки, завдяки кращому матеріяльному забезпеченню моглиб бути носіями культурного розвитку нації, залишилося саме дрібно-земельне селянство, як одинокий представник нації, та воно було приневолене всю свою енергію витрачати на важку боротьбу за істнування.

Є ще й інші обставини, що виправдують низький стан фільософічної продукції українців, якщо прикладати західно-европейську мірку. Цеж не тільки українці, але й усі інші славянські народи дали дуже мало на полі фільософії. В теоретичній фільософії не мають славяне ні одного визначнішого представника; вони не витворили ні одної системи, яка моглаб рівнятися з фільософічними системами інших народів. Та не можна сказати, що славяне не цікавляться фільософічними питаннями, або що їм бракує духової сили для витворення фільософічних систем. Причин треба шукати в чім іншім.

Найбільше правдоподібний, а навіть підтверджений фактами здогад, що духова енергія у формі фільософічного думання у славян не піднімається вгору, а розтягається вширину. У славян не зосереджується вона в головах геніяльних одиниць, але зате в широких народніх масах знайдемо релятивно

високу степень фільософічної ду
Все те відноситься і до укра
нців. В українській народній твор
сті бачимо вироблений цілий с
тогляд, побудований на своєрі
метафізиці, в якій зясоване від
шення людини до Бога, до с
та людей, далі — цілу систему е
й оригінальну естетику, виявлен
мистецькій продукції, а все те я
ясний доказ буйного розцвіту
фільософічної культури в шир
українських масах. І взагалі укр
ська фільософія, хоч і не м
рівнятися із здобутками захі
европейських націй, всеж так
сімї славянських народів займ
останнє місце.

Та фільософічне думання у сл
вян, через те, що воно не скуп
ється, а широкою струєю вилива
ся між народні маси, не може
являтися так інтенсивно, як це мо
ливе в посдиноких концентрац
точках; з другого боку воно к
сить наближатися до конкрет
потреб та способу думання
мас, приймаючи через те біл
конкретний та практичний хар
тер. Славяне не мають ані вели
теоретиків, ані систем чисто
стракгного думання, а зате ма
визначних представників прак
ного напрямку у фільософії (
менський, Масарик, Толстой, С
борода й і.).

в табулях. А загально відомо, що при комасації першою трудністю є звязки з катастром і табулею, які до того незвичайно дорого коштують.

Думаю — каже далі інж. В. Монастириський — що в нас треба конче створити „junctim“ між комасацією і парцеляцією, бо інакше комасація не поведеться. Позахляві чинники повинні з правила використовувати для комасації всі парцеляції двірських земельних маєтків, чи то примусові, чи добровільні. Маю на думці парцеляцію тих маєтків виключно між місцевих селян, що живуть ту споквіку, безоглядну на те, чи вони українці, чи поляки. Коли парцеляцію получиться з комасацією, тоді і найбідніший зможе набути кусок грунту у невиділеній частині на означенім просторі двірського лану. Куплений кусок, скомасований відтак з його давніми двома чи трома моргами грунту дасть хліборобському нуждареві обширніший та більше економічний варстат праці, а тим самим допоможе йому до матеріяльного двигнення. При тому комасуючі свої грунти мусять мати запевнення, що їх звільнять від великих переносних такс, коштів поміру і т. д. Це далеко більше причиниться до популяризації комасації як усякі пропоновані тут прогульки до скомасованих громад.

Ось так виглядала участь українців у тій нараді, що, вправді, приняла більше резолюцій, як було в ній учасників, але навряд, чи причиниться вона чинебудь до оздоровлення відносин нашого бідолашного селянина. При теперішній політиці земських урядів напевно ні. А виглядів на зміну не ма ніяких.

Дискусія над бюджетом мін-ства зем. реформ і мін-ства скарбу.

Варшава, 10. лютого 1927.

На вчорашнім засіданні сойму йшла дальше дискусія над бюджетом земельних реформ. Пос. о. Окондь боронив селян перед закидами матеріялізму. Пос. Войнарович (Стр. Хл.) обговорював парцеляційні відносини в Сх. Галичині, пос. Дидух (Стр. Хл.) домагався, щоби позицію на ліквідацію лісових сервітутів піднести з 150 міл. до 300 міл. зол. Мін. Станевич твердив, що хоч не все ще в порядку, то таки є великий поступ. Обіцяє заопікуватися долею фільварочної служби, яка тратить місця і відпирає закид, начеб закинув селянству матеріялізм. Пос. Кунирилович (ППС) обговорював справи залізниць і залізничників, для яких домагався підвишки платень на 25 проц. Промовляло ще кількох послів, а після відіслання кількох законів до комісій приступлено до дискусії над бюджетом мін-ства скарбу. Реферував пос. Міхальський (ХН). Він зазначив, що уряд не має господарської програми, а Польща, як країна знищена війною, не піднесе свого господарства без помочі закордону. Треба дістати низькопроцентову позичку і її як слід зужити. Засідання відложено до завтра. Голосування буде в суботу.

Революція в Португалії.

Льондон 10. лютого 1927.

„Дейли Мейл“ повідомляє з Мадриду: Прімо де Ривера заявив журналістам, що положення в Португалії дуже поважне, бо ціла північна часть краю є в руках повстанців. — Є вісти, що урядові війська є панами положення і машерують на Лісбону для підмоги військ вірних урядові. Наслідком бомбардування Опорта було 700 людей убитих і 300 ранених. „Юнайтед Прес“ повідомляє, що летнича ескадра в Аль Ріо збунтувалася і відлетіла до Лісбони на поміч повстанцям.

З Ґібральтару відійшли два англійські торпедовці до Опорто і 1 кружляк до Лісбони.

Танжер проти Еспанії.

Льондон 10 лютого 1927.

З Танжеру повідомляють, що племена, які недавно заявили, що піддаються еспанцям, повбивали шейків, іменованих еспанським урядом, і відмовили послуху.

Німеччина зірвала переговори з Польщею.

Варшава, 10. лютого 1927.

Темою розмов тутешніх політичних кол є зірвання переговорів із Німеччиною в справі торговельного трактату. Зірвання переговорів уважають відповідю німецького уряду на промови міністрів Залеського і Квятковського. Пояснюють зірвання переговорів тим, що польські власти видалили поза кордон Польщі 4 німецьких горожан із Катовиць.

СРСР. про втечу летунів.

Варшава, 10. лютого 1927.

В справі втечі двох большовицьких летунів до Польщі нар. комісаріят для справ большовицької воєнної фльоти оголосив комунікат, що обох летунів звільнено зі служби і віддано під суд за надужиття. На вістку про звільнення оба летуни відлетіли до Польщі.

През. Мосціцький поїде до Праги?

Варшава, 10. лютого 1927.

Віденська преса подала чутки про плановану подорож през. Мосціцького до Праги. Справа ця не є ще порішена. Є теж чутки, що през. Масарик ревізитував би през. Мосціцького у Варшаві.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра обнизився до 8·94. Банк Польський платив за доляри 8·90, Ню-Иорк 8·93 зол.

Збіжа.

Пшениця двір. 52·25—53·25, пшениця кр. селянська 49·25—50·25, жито галицьке 37·25—38·25, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 29·25—30·25.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** І вчорашнє число нашого часопису світить на першій стороні білими плямами. Жертвою цензорського олівця впало 5 місць з передової статті „В джунґлях польської політики“ разом з її закінченням, а також одно місце зі статті „Мартирольоґія української школи“. Це 14-а чергова конфіската „Діла“ в цьому році.

— **Особисті вісти.** В січні промувався у львівському університеті на доктора прав Дмитро Ладика з Домаморич; на доктора фільософії — Гриць Дрогомирецький з Березова Нижнього.

— **Арештування „руского“ адвоката.** Під таким наголовком повідомляє „*Dziennik Lwowski*“ про арештування д-ра Присташевського (інші подають назвище Приставського під замітом ріжних обманств. Як з компетентного джерела довідуємося, в українській адвокатурі не було й нема д-ра Приставського чи пак Присташевського. Арештований це мабуть Віктор Присташевський, правник, який по війні тут у Галичині і в Чехословаччині займався ріжними торговельними трансакціями.

— **Дівчата щезають.** Кілька днів тому згадували ми про 18-літню доньку бориславського нафтаря, яка стала славною на зразок Чехівського героя, горохого, що попав у часописну хроніку. Щезла вона з т. зв. професором від найбільше поплатної катедри: нових танців, які пан Морріс викладав у кабареті „Апольльо“. 21-літній професор, задержаний поліцією в Катовицях, пояснив, що панна Теодоровичівна іде з ним у світ добровільно. А що вона не має ще 18 літ, вона важде там під охороною поліції на розмову з татом. — Купцеві з вул. Веселої щезла від кількох днів 14-літня донька, яку імовірно забрала із собою бувша її пістунка, відійшовши із служби. Це виховательна, Войтинська, звана теж Павловою, мала виїхати до Станиславова чи Коломиї. Родичі дають за віднайдення Франці або Фуксі Проміс 300 зол. нагороди.

— **Скромний старий Дон-Жуан.** Коли молодці з виглядом кінового героя находять наївних дівчат, які вірять в їх присяги, після яких беруть гроші на підготовлення до шлюбу — то це ще можна зрозуміти. Але важко збагнути, яким робом удається „натягати“ досвідчених жінок 65-літньому Янові Лосьові, жонатому Дон-Жуанові, більше закоханому у плящці як у гарній половині нашого роду. Він представився сторожисі з другого кінця міста як власник камениці і з нагоди заручин узяв від неї 12 зол. на горілку та закуски. Заручившись і попивши — відпочиває в холодній.

— **Чим стають міністри.** Ґр. Оттокар Чернін, останній австро-угорський міністр закордонних справ, став фабрикантом меблів. Разом із фінансистом Айдінґером купив він фабрики меблів та внутрішньої архітектури „Деа“. Скільки інших закордонних міністрів було би щасливих, як би могли нині фабрикувати дорогі фотелі та канапи, на яких ще недавно сиділи!

— **Чудеса техніки.** Англійський капітан Фультон і інженір Бейкер збудували дуже простий апарат, званий телектографом, при якого помочі можна пересилати образи через радіо, так само як тепер пересилають згук і голос. Дотеперішні винаходи в цій дилянці мусіли користуватись фотографічним процесом, щоби викликувати образ просто на відборчий валець, що нагадує апарат Морзе. Завдяки новому винаходов можна буде пересилати надані образи в кільканацяти хвилинах довкола землі. Ясно, яке це має велике значіння для криміньольоґії!

— **Цікаві процеси.** Бернард Шов домагається судово від американця Гейджа відшкодування 100.000 дол. за те, що той видав без його дозволу, недавно його листи, які Шов писав до нього 20 літ тому. Пора би й в нас навчити ріжних людців, які друкують сам вільно чужі листи, що це нарушення чужої приватної власности. — Ще цікавішим буде в Ню-Иорку процес одного зрадженого мужа, який домагається відшкодування від любка своєї жінки в сумі 3.000 дол. За що? За фотографії з листів до його жінки „пересилаю тобі 30.000 цілуйків“. Покривджений муж твердить, що вартає високо цінує жінку, щоби за кожний її цілунок рахувати менше як 1. доляра. Як це не брати, але в усякому разі можна ствердити, що в Америці, де все таксується, жіночі цілунки є або надто дорогі або надто дешеві.

— **Естетика і економіка.** У Відні панує безробіття між робітниками, які до цього часу не відчували його: між пекарями. Яка-ж це причина? Мода. Мода не пекарів, а жінок. Сучасні віденки, йдучи за гаслом „тонкої лінії“ тіла, щораз більше стримуються від надмірної їжі. І починають свою дієту зранку, скорочуючи при каві чи шоколяді, порцію булочок, славних „кайзерок“, від яких, як від усякої мучної страви, можна легко „поповніти“. Наслідок з цього такий, що Відень зїдає щодня менше півміліона „кайзерок“, а тим самим тисячі пекарів лишається без хліба. Ось наглядний приклад впливу моди на економічні обставини.

— **Світова всячина.** У липні почнуть будувати новий залізничий дворець у Києві. Розписано конкурс на проєкт фасади. — З Ленінграду, Царського Села, Петергофу і Гатчини висилають велику скількість бувш. царського майна до Москви для продажі на ліцитації: є це порцеляна, меблі, килими, образи, посудина, тощо. — У Ґенті відбувся міжнародній лікарський конґрес, присвячений гігієні. — При білоруській гірничій академії в Горках радянський уряд одчинив цікаву нову катедру: „історії жидівської кольонізації в Росії“. — З початком цього місяця зросла в Ленінграді пошесть „еспанки“. Леживо занедуже 65 осіб. — Один англійський колекціонер купив у Ню-Йорку образ Рембрандта за 270.000 дол. Це найвища ціна заплачена дотепер в Америці за образ. — З почтового вагону по дорозі з Кардіфу в Льондон зрабовано 4 цінні пакети, де находилось 1,200.000 фр. — У Ліхтенбурґу (Трансваль) найдено брилянт, що важить 99 каратів. Його вартість 600.000 фр. — Майно американського автомобільного короля Генрі Форда оцінили офіціяльно на 2 міліярди дол. — У Ню-Иорку помер в 66 році життя славний скрипак, мадярський циган Ріґо. У ньому закохалась у 1896 р. княжна Караман-Шіме, якої муж був свояком бельґійського короля і розвівшись, вийшла за нього замуж. Ріґо був жонатий 5 разів і після останньої жінки одержав велику спадщину.

— **Маскарадні нагороди** призначені на маскараду дня 12-го лютого перевищають своєю скількістю та цінністю всі дотеперішні премії минулих літ. Різьбар Коверко подарував прегарну велику різьбу: жіноче погруддя, яке ми оглядали на останній виставці „Союзу діячів мистецтва“; П. Холодний, П. Ковжун і пані С. Вальницька зробили дари із своїх олійних образів; Р. Лісовський із своєї графіки; робітні пп. Хамули та Могильницького жертвували прегарні килими; фірма Зубик першорядну „*crêpe de chine*“; книгарня „Наук. Тов. ім. Шевченка“ трильоґію Б. Лепкого „Мазепу“; книгарня Громницького 10-томовий комплект творів Винниченка. Пані, що не мали змоги придбати собі дорогих костюмів, не повинні падати духом: на справжній маскараді дотепний, хоча й найдешевший, костюм бере завсіди верх над найдорожчою матерією та краваткою! Пригадуємо ще раз, що на маскараді буде виходити окрема газета „Маскарадні Вісти“, а маски та костюми зможуть на місці фотографуватись.

— „**Свобода**“ ч. 7. містить: Чергова комедія. Українська справа в Польщі. Відгук минулого. Англійці про Польщу. Відповідь радикальним брехунам. Не дайтесь обманювати. З нагоди напастей непрошених опікунів. Що чувати у світі. З польського сойму. Новинки. В справі виміни продуктів між кооперативами. Господарські кредити. В справі поширення доброї газети і книжки. Дописи з краю.

— **Акціонарі** акційної спілки для будівельного промислу давніше Іван Левинський можуть підняти дивіденду по 0·06 зол. від акції за предложення купону ч. 2 в Банку дисконтовім варшавськім, Відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. 1497 2—3

Врешті є ще одна обставина, виправдуюча неможливість нормальної історії української фільософії. Не маючи від довшого часу власної держави, український народ не мав власних національних вищих шкіл, ані наукових установ, де міг би плекати власну культуру. І в 19-ому столітті, коли інші славянські народи переживали добу свого відродження, український народ і на культурному полі мав звязані руки. В Росії українці не мали ні одної своєї школи, а в Австрії, хоч і була в рямках конституції можливість самостійного культурного розвитку, та через польські заходи та впливи обмежувано на кождому кроці всі права українців.

Через те українські учені були приневолені працювати на чужих вищих школах, а публікуючи висліди своєї праці в чужих мовах, збогачували чужі культури так, що часто неслушно зараховують їх до інших не-українських народностей. А у нас самих було досі дуже мало зацікавлення нашими культурними здобутками в минулому, так що українці, що богато літ тому працювали на полі фільософії, нині вже майже цілком забуті (напр. др Клим Ганкевич, Василь Довгович, д-р Гординський, д-р Іван Парфенович Хмельницький та богато інших).

Деяким оправданням для нас може бути и та обставина, що до війни ми не мали ні українських вищих шкіл, ні української академії наук, ні інших поважніших центрів наукового життя. Сьогодні наше становище вже краще. Ми маємо вже цілий ряд наукових установ у краю і на чужині, що вже начали інтенсивну діяльність на науковому полі, заповідаючи богаті жнива. Й уже скоро, очищена з пороху забуття, вирине перед нами ціла ґалєрія заслужених людей, які серед наших скромних обставин працювали на полі фільософії. І „Український Науковий Інститут у Берліні“ бере участь у тій роботі, тим більше, що для наших фільософів якраз німецька фільософія була найсильнішим товчком до їхньої праці на цьому полі та якраз у Німеччині треба шукати перших слідів їхнього духового розвитку. А коли це буде зроблене, тоді побачимо, що наша фільософічна література досить богата, щоб забезпечити нам і в цій области не останнє місце в сім'ї славянських народів та що в ній криється стільки, що може стати причиною для західноєвропейської культури. З. К.

Дописи.

Самбір. (*Провокація*). Щоб якнайбільше шкодити освітковій національної і політичної організації і терроризувати нашою селян, деякі державні адміністраційні органи послугуються часть провокацією. Для Про це свідчить хоч би отсей інцидент: [illegible] відбулися в Ортиничах 10. червня 19.. р. організаційні збори ... пов. Самбір у формі довірочної наради УНДО, скликані ... зборів предсідник заради ... відкриттю зборів

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

уважив, що між присутніми є поляк Струсь без запрошення. Очевидно, що його зі зборів випрошено. Одначе постерунок поліції в Луці зробив донесення на склинкуючих зборі, що вони без дозволу влади уладили собі віче, а на свідка подав свого конфідента, саме згаданого Струся. Хоч сам Струсь у суді зізнав, що його як незапрошеного випрошено з наради і він сховався в сінях, щоб потайки прислухуватися дальше нарадам, — то суд у Самборі видав на днях присуд, котрим о. Татомира з Луки покарано гривною в сумі 150 зол., Бронислава Павликовського з Ортинич на 100 зол. і ще чотирьох громадян, кождого по 25 зол. Подаємо це нашим громадянам до відома, щоби стереглися провокаторів.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Д-р Алеш Ушеничнік, професор університету в Люблянї: „ОСНОВИ СОЦІОЛЬОГІЇ“ зі словінської мови переклав за дозволом автора о. Михайло Фірак, Львів 1927, 150 ст. 8°.

ЖУРНАЛИ:

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, орган „Взаїмної Помочи Українського Учительства“, лютий, ч. 3.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, ч. 7—12, липень-грудень 1926. Зміст: Відшукування металевих руд при помочи електро-магнетних хвиль: Олександер Смакула. Нержавіючі сталі (докінчення): Інж. М. Корначевський. Взновлення копальні нафти Майдан-Родосільна: Інж. Д. Железівський. З технічної літератури. З життя українських студентів-землемірів в Чехословаччині. З Радянської України.

СВІТ ДИТИНИ, ч. 1 за січень 1927: 26 оповідань, нарисів і поезій.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД. Неперіодичний орган українських інвалідів на еміграції. Калиш, ч. 2.

НА ВАРТІ, незалежний місячник українського культурного й церковного відродження. Володимир Волинський. Листопад-грудень, ч. 19—2.

СІЛЬСЬКИЙ СВІТ, ілюстрований господарський часопис, ч. 1.

SLOVANSKÝ PŘEHLED, ч. 1 за січень.

Поминальне Богослуження

за бл. п. основателів, членів читальні „Просвіти“ Львів-середмістє і за бувших голов бл. п. Бандрівського Єроніма, Врецьону Григорія і о. прелата Гузара Евгена — відправиться в понеділок дня 14. лютого 1927. в церкві Успення Пресв. Богородиці о год. пів до 8-ої рано — на яке запрошує членів і громадян

ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ.

У 3-ю річницю смерти відбудеться в неділю 13. лютого 1927 р. в церкві св. Юра у Львові о 12-ій годині

Поминальне Богослуження

з нагоди в душу бл. п.

Ольги з Левицьких Басараб

на яке запрошує РІДНЯ.

ОПОВІСТКИ.

До відома професійних та аматорських драматичних т-в. Обмінюємося відбитками пєс, а також випродую їх. Маю театральну бібліотеку понад 900 пєс. Дуже багато перекладних европейських пєс, які до цього часу не були друковані та на українській сцені виставлені. Адреса: *Ceskoslovensko, Poděbrady Lazne, Ukr. Hosp. Akademie, F. Haj-Hajevskemu.* 1209 1—1

На „Рідну Школу“ зложили: ВП. судія Михальчук зі Щирця 66.50 зол. та Роман і Зенон з Косоноцьких Онишкевичі з Никлович 25 зол. місто повідомлень з нагоди вінчання; Іван Сех, господар з Острова 12.5 зол. як збірку на весіллю у п. Михайла Тибінки в Сердиці. — Всім Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи“. 1516 1—1

Бережанщина! Позір! В неділю, дня 20. лютого 1927, відбудеться в салі „Надії“ в Бережанах повітова освітна конференція. На порядку нарад: 1. Відкриття конференції. 2. Звіт та висновки з Загального Збору Матірнього Товариства. 3. Перегляд освітньої праці в повіті та напрямні на майбутнє. 4. Справа бібліотеки при філії та курсу для бібліотекарів. 5. Справа повітового свята Т. Шевченка. 6. Біжучі справи та внесення й запити. На конференції прибувають обовязково: голова, секретар та бібліотекар кождої читальні. В разі перешкоди призначити заступників. Принести з собою: касову книгу, печатку та короткий звіт. Прибути повинні і члени читальні. Виділ філії відноситься з закликом до членів філії, учительства та духовенства філії, як також до всіх „Лугів“ та кооператив, узяти участь в конференції. Початок конференції в год. 10. ранку. Після конференції відбудеться анкета „Рідної Школи“. — *Виділ філії Т-ва „Просвіта“ в Бережанах.*

З Товариства „Зоря“. В неділю дня 13. лютого ц. р. уладжує Т-во „Зоря“ прогульку до Національного Музею. Збірка в льокалі Товариства, вул. Вірменська 25, год. 11·30 в полудне.

Новий курс ритмічних і національних танків арт. М. Гонтара починається цими днями. Вписи приймається: в суботу (12.II.) і в неділю (13.II. від 10 до 12 рано, а в понеділок від 3 до 5 попол. в салі „ЛУГУ“, вул. Коперника ч. 5, на право в подвірю. 1—1

„Секція Студенток“ при тов. „Студентська Громада“ уладжує дня 3. III. 1927 р. ВЕЧЕРНИЦІ з танцями в салях тов. „Бесіда“ при вул. Рутовського 22, I п. Початок о год. 21·30. Вступ за запрошенням. 1501 1—1

Технічне Товариство пригадує своїм членам, що дня 12 ц. м. о годині 8-ій в домівці Товариства відбудеться відчит інж. Корнелії „Потреба і організація меліораційних робіт“. Після відчиту спільна вечера. В неділю 13. ц. м. о год. 10 в домівці Товариства Загальні Збори. ВИДІЛ. 1—1

Прошу всіх хто знає де перебувають українські драматичні актори: К. Костинський (Мандзенко), И. Сірий (Мандзенко), О. Березняк (Михальченко), Н. Крупа, Айдарів, подати про них звістку по слідуючій адресі: *Ceskoslovensko. Podebrady Lazne Ukr. Hosp. Akademie, F. Haj-Hajevskemu.* 1509 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

До Впр. о. Д-ра Т. Вергуна в Сокалі.

Всч. о. Д-р! Моє волосся так сильно випадало, що грозила мені цілковита лисина. Вже на переді голови мало остало волосся. Ваш *„KALOTRIX“* куплений в Народній Торговлі в Сокалі так успішно поділав, що перестало випадати, а нове волосся поросло, за що щиро дякую.

Іван Квятковський, ур. почтовий.

Позір! Позір!

Т-ва Соколи і Луги!

Вже вийшов з друку накладом „Сокола-Батька“ новий підручник пожарництва радн. **Альфреда Будзиновського** п. з. **ПОЖАРНИК**

Ціна одного примірника — 1·50 зол. з почтовою пересилкою 1·70 „

1459 Замовляйте негайно 2—2

в „Соколі-Батьку“, вул. Руська 20.

1503 1—1 **КОНКУРС.**

Старшина „Сокола-Батька“ розписує конкурс на три вязанки оригінальних, ... тактових, масових вправ вільноруч ... кольський здвиг в 1928 році: 1. Спільні мужескі і жіночі вправи ... жескі, і 3. жіночі. Кожна вязанка обіймає пять вправ. Найкраще уложення всіх трьох вправ признається нагороду 100 зол. ... вправи застерігає собі товариство ... дробних відповідно до потреб ... неприняті вправи може товариство ... Опис вправ враз рисунками ... слати до Сокола-Батька, вул. Руська 20 до 15. травня 1927. *Старшина* ...